

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
13 Februarie st. v.
25 Februarie st. n.

Essé in fie-care duminéca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 7.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Ah! până când?

E mult ce-am plâns, am inecat în lacrimi
Și inimă și dor și gând!
Și tot trăiesc și me întreb adesea:
„Ah! până când? Ah! până când?”

Nu a rămas nimic în al meu suflet,
Nimic n'a mai rămas în piept:
Adesea chiem din cimitir o umbră:
„Ah! te aștept! Ah! te aștept!”

La glasul meu e surd și mut pământul;
Trăiesc, viața blăstemând;
Ah! visuri dulci, iluzii și speranțe
V'ați dus pe rând! v'ați dus pe rând!

Carol Scrob.

Părintele Bimbirică și maica preotésa.

Nu cunosc eu pe Românașul ăla, care cel dintăiu a ținut și i-a adunat, că, ău! decă ar fi mort, i-aș țice: Dumnețeu sê-l odihnêscă în corturile drepților; ier decă ar fi viu, sê-i țice:

— Bravo ție, om desghetăt! fi ți-ar gura aurită!

Și apoi nu creț eu, odată cu capul, ca vre-unul din dvostre, Români nêoși, sê nu fi auțit, odată măcar, în viața dvostre, țicêtura: A tunat și i-a adunat.

Acuma sê ve spui și eu, că pe părintele Bimbirică și pe maica preotésa, soția sfinției sale, a tunat și i-a adunat.

Cele ce veți auțit, sê nu care cumva sê ve ispițit și crede că le vorbesc de vre-o pică ce aș avê pe părintele Bimbirică. N'am nici în clin, nici în mănecă cu sfinția sa. Sântem departe unul de altul ca de șese poste. Ne-am vêtut de vr'o două séu trei ori, imi pare, și atâta tot.

Părintele Bimbirică este, cum se țice, târt în cap, târt în picior. La stat ca de doi coțit, supțiratic pițigăiat și șuiu tocmai ca o nevêstucă; la chip sêmênă mă-sii: nici tu firicel de mustêță, nici tu pufuleț de barbă. Pe semne o fi mâncat din pomana dracului.

Și aci părintele Bimbirică se potriveșce cu țicêtura:

Drag imi este neica spîn,
Că-i și tinêr și bêtrân,
Când ride par că plâng.

Și așa și este. Te uiti la dênșul că pielea pe fața lui a început a se posmăgi; s'a smochinit; dară de tinêr, tinêr, n'are pe fața nici nêm de tului de pêr. Numai de pe piele îl cunoșci că e bêtrânicos.

Când ride părintele Bimbirică, — căci ride lesne, — unde intinde o gură largă de-i încrețșce pelea pe obraji, pe nas și pe la marginile de din afară ale ochilor; și trebuie sê bagi bine de sêmă ce naiba face părintele: ride ori plâng?

La acestea adăugați niște ochi bolovănoși și d'asupra lor numai semne de sprincene, căci la dênșul sprincenele sânt ca în palmă, și pêrul din cap lung, strins la spate în chică, și ietă chipul părintelui Bimbirică.

O așa pitcôce de om, vêtându-l îmbrăcat cu anteriu și giubea lungă până în călcăie, strins la pept și cu potcap, nu șciu de ce, că te umflă risul și iti vine sê-l arêți cu degetul și sê țici că: pare că e un căne cu ôla în cap.

Părintele Bimbirică este invêtător. A invêtat cartea până la brâu, și acum invêtă și dênșul pe copilași sê cunôscă buchile; este, adecă, institutor la clasa I a unei școle primare.

Unii părinți d'ai copiilor își sperie prășila cu părintele Bimbirică în loc de goga. Nu că părintele ar avê fiori; ferêscă Dumnețeu! dară pentru că așa este invêtat românul sê zămislescă pe goga al copiilor dintr'un om care le bate lor la ochi.

Ș'apoi părintele propovedueșce copilașilor cât se pôte de bine folôșele legii, datoriiile lor cătră părinți și cătră ei ênșiși. Sê ve ducă Dumnețeu sê-l auțit numai! Copiții bagă lesne la cap invêtăturile lui; veți că părintele nu dôră de florile mêrului a trecut și prin seminar. Numai sê-l vedeți d'a minune!

D'aia și copii cari merg la școla părintelui Bimbirică, es, tem cu invêtătură, tem cu sfielă de chipurile și cinurile bisericeșci.

Părintele Bimbirică stă bine; are două venituri: partea dela biserica unde slujeșce, și lêfa dela școlă. Maica preotésa șcie una ca asta, și d'aia se vede că și d-ei i cam cere mereu la mode.

Numai un lucru nu prê e plăcut părintelui. Fiind puțintel, și putere trupêscă are cam puțină; nu pôte, vedeți dvostre, sê-și scôtă din capete când dă peste dênșul câte vr'un zabrac. Nu că ar fi tocmai, tocmai toba bătăilor; decă maica preotésa îl surchideșce, câte odată, ier tovarășii sei dela biserica i pörtă pică pen-

tru că câștigă mai mult de cât ei, și nu pré vor să-ia cu dênșii, la ȃile mari, pe la enoriași.

Dară decă părintele stăruește să se folosescă de drepturile sale, tovarășii îl fac să simță puținătatea trupului seu. Așă ceva s'a întemplat odată la o ȃi mare, când unul dintre preoți, om găligan, i-a scris pe obraz cele cinci degete uriașe ale lui.

Părintele Bimbirică voind să urmeze povețile evangheliei pe care o propoveduește, și unde ȃice că: „decă cineva te lovește peste un obraz, tu întorce-i și pe celalalt”, ar fi voit, vedeți dvăstre, să o ia drept glumă, să o facă tăcută, să o lase în respłata domnului; dară maica preotésa l'a pus pe foc, să tragă în gură la Mitropolie împotriva unei astfel de infruntări. De gura preotéssei, așă a și făcut părintele, și și-a dobândit dreptul. Ênsuși judecata consistoriului a găsit cu cale, că drept are părintele să umble cu tovarășii pe la visite, de ôre-ce își face la biserică tôte datorțiile. Și, adevêrul vorbind, și le face ca tot preotul.

Părintele Bimbirică primește să-l cinstescă oricine va voi. Me rog, nu este popă? Odată însê, când și-a luat lefa de institutor, nu șciu cum l'a mușcat șerpele de inimă, că a cinstit și dênșul cu câte o cafea pe doi din tovarășii sei învățatori.

Dară-mi-te când s'a dus a casă cu patru-ȃeci de bani lipsă din lefă? Aolec! unde eră Dumneȃeu să mi-l vedă? P'aci, p'aci eră să-l încuibere maica preotésa.

A două ȃi s'a jeluit bietul părintele Bimbirică de pătenia ce eră să pață, și s'a jurat că nu va mai cinsti pe nimeni în viețã lui.

Maica preotésa a îmblândit pe bietul părintele Bimbirică, ca pe un cătel, și de ȃece ori pe ȃi îl face sluj! decă nu mai mult. Acum, Dumneȃeu să me ierte, nu șcie cineva ce să creȃdă. Și ȃicând Dumneȃeu să me ierte, îmi scutur haina și me lapêd ca Juda de Christos, fiind că nu voiu să iau pe sulletul meu și să cad în păcate înceredințând cele ce am să ve spuiu. Cum am cumpêrat'o, așă o vênd.

Ori că părintele Bimbirică a fost un sêlbatec din pădure, și ce trebuie să fi tras maica preotésa până să-l îmblândescă! sêu că nutra părintelui fiind nurlie, i alunecă ochii în altă parte, și bieta maica preotésă cât l'o fi mustruit până să-l facă a-și cunoșce stăpânul! Căci, adevêrul vorbind, când strigă odată maica preotésa la părintele Bimbirică: *te dau!* acesta întră în pământ, cum se ȃice, întocmai ca căteii, când aud dela stăpânii lor vorba *sluj!*

Maica preotésa, durdulie și grăsulie, cum a lăsat'o Dumneȃeu, adesea aude șoptindu-se prin préjmă-i poroclea de *gumală*. S'ar supêră dumnia-ei foc, dară nu șcie pe cine să-i cășuneze, căci astfel de cuvinte se șoptesc, nu se vorbesc, și nu se șcie din care gură să fi eșit. Pentru acêsta se inarmeză și dumne-ei cu duhul blândetei și trece cu vederea asemenea birfeli.

Mai naltă de cât părintele cu potcap cu tot, aprôpe cu o schiopă, maica preotésa nu vrê să șcie de trei ca părintele Bimbirică. D'afia și soțul ei nu se bagă, nu se amestecă în trebile ei. E țanțose maica preotésa, și pôte am greșit decă am ȃice, că e stăpânită de niscai-va pretenții nesocotite când ea își caută dreptul.

Să vedeți ce i s'a întemplat odată. Eră ȃiua împărțirii premiilor la școla de băieți. Bărbatul dumnea-ei, sfinția sa părintele Bimbirică, este ca învățator la acea școlă după cum ve spusai. Lumea se adunase și eră glôită. Stau ômenii înșesați ca sardelele. Maica preotésa, nu șciu de ce, dară întârȃdise. Pôte că, până să se gătescã, până să se dichisescã, timpul trecu, și când băgă de sêmă eră târȃu. Ca să rămăie să nu fie față la o ceremonie unde avea dreptul să mêrgă, eră peste pôte. Vedeți că maica preotésa se fâlșecă cu

un așă odor de bărbat procopsit ce are. Și cum să nu se fâlșecă când el este și popă și institutor!

Cu grabă pornește de acasă, și într'un sullet ajunge la locul unde eră să se împartă premiile la copii. Aci decă ajunse, un cerc de ômeni de tótă mâna încingea mijlocul cortului sub care eră să se sêvêrșescă ceremonia.

Să stea la cõda coȃilor fără să vedă cum se resfrânge și asupra-i vrednicia institutorului, soțul seu, nici că eră de gândit. Să pătrundă cercul de ômeni, eră greu de tot. Ce să facă?

Maica preotésa găsi mijlocul, și iecă cum ajunse tocmai în fruntea celor poștiți la serbare.

Începù a da cõte în drepta și în stânga, și a se strecura printre mulțime. Celor ce îndrăsnii a i se împotrivi și a nu-i deschide drum să mêrgă înainte, le ȃicea cu graiu politicos:

— Me rog, domnilor, faceți-mi loc să trec, căci eu am dreptul să fiu la față locului, ca una ce bărbatu-meu are două ranguri.

Celor mai dârzi, le adăgă:

— Nu întelegeți, ghiordanilor, că fără mine nu se pôte face țirmonia? Dați-ve la o parte, ca să trec înainte, căci eu sânt chemată, și pe mine me așteptă.

Cu chipul acesta, maica preotésa putù să trecă printre mulțime, și cum ajunse se și începù serbarea.

Nu că maica preotésa ar fi stăpânită de patima deserițaciunii; ferescã Dumneȃeu! dară ar voi ca toți să-și cunoșcã lungul nasului. De aceea să nu împingă păcatele pe cineva care i are cunoșcința să nu-și ia căciula din cap, când o întâlneșce, și să nu-i ȃică: *sărut mâna!*

Că de odată se pomeneșce cu d-ei că i sare drept înainte și i ȃice:

— Da bine, domnule, stigleți ai în căciulă și ție-frica să nu scape, de nu ție-o ei din cap când întâlneșci pe femeia părintelui? Ori ție-temă să nu-ți rêcescã condrațeei?

Și decă nu-i ȃici: *sărut mâna*, cum se cuvine unei preotésse, ci: *cu plecăciune!* ori: *Bună ȃiua!* atunci dumnea-ei îndreptează vorba cătră vre-unul d'alături, și tare, ca să auȃ nenorocitul ce nu s'a ținut de obiceiul statornicit de când lumea și pământul:

— Vedeți dvăstre, ce moșicie! În ce s'o fi sumetind dlui de nu-mi ȃice: Sărut mâna? Adecă nu-l șciu eu ce calie e? Dară mie oliferi, căpiteni, bre! tot ômeni unul și unul, ostași de cari au fost cu militarii în orașul nostru de carantină (de garnisonă voieșce d-ei să ȃică) mi-au ȃis: sărut mâna; ieră nu un talaleu de cei ce fluera în biserică, ca dlui!

Maica preotésa este prietenosă, nevoie mare. Când apucă pe câte cineva care să-i vedă de copii, apoi colindă tôte cunoscutele, la ori-cê timp ar fi.

Odată, — dară asta numai odată s'a întemplat, — femeia unui profesor veni ca s'o vedă. Dumnea-ei, maica preotésa, o rugă frumușel, să nu se supere, și s'o aștepte puțințel. Apoi eși pe ușă.

Femeia profesorului credend că ese să pregătescă ale dulceței și să o aducă, așteptă, până ce i se urî. Așteptând să se întorcă maica preotésa cu dulceța, apucă pe unul din copii și-l ținù că eră să cadă din pălimar să-și spargă capul; împacă pe altul carele dase cu piciorul într'un ghimpe, și sterse pe cel mai mic carele se intinase cu desêvêrșire. Apoi tot așteptând, începurã copiii să scâncescă că le e fõme.

Bieta femeia a profesorului căută în sus, căută în jos, ca în casă streină, spre a găsi ceva cu care să momescă fõmea copilașilor până să vie muma lor, și vedend un dulap ce aveau ei acolo, îl deschise și

scóse din el nițică pâne și brânză ce găsi : dete poșidicului câte o bucată și i opri din plâns.

Puteți să judecați ciuda femeii, care nu se putea duce să-și vedă de trebile ei.

Când veni și maica preotésa, tocmai, hei! cam în de seară și auți ce s'a întemplat, prinse a dice:

— Auți, dta Leiculiță, brôșcele naibii, ce se facă ele! Nu te supără, Leică, lasă că am eu ac de cogiocol lor. Să me ierți, că am cam întârziat nițel, avusei nițică trebă colea la al de leica cutare, și șciți dta, de! omul șcie când plecă d'acasă, dar nu șcie când are să se întorecă. Drumul soroc nu are.

Maica preotésa nu este vr'o mândră d'alea de care socotiți dvóstre. Aș! i este într'o nimică să puie o fustă de stambă pe d-ei, să-și stringă nițel pèrul într'o legătură, și cu picioréle góle în papuci să străbată tèrgul, când are câte ceva grabnic de făcut. Și nu arare-ori se întemplă să o veți cercetându-și vecinele în așa hal.

Dragostea cătră prietenele dsale este și mai invederată când apucă să-i cadă d-ei tronc! la inimă câte cineva. Nu alege timpul, ci se duce pe la dènsa ori când ar fi, și întinde visita cât de mult s'ar puté. Dècă vine tocmai cătră prând, și vede pe casnici cam stânjinindu-se, le dice:

— Mi se pare, că sînteți asupra mesei. Nu ve deranjarisiti! poftiți de ve ospètați, că stau eu aici singurică, până ve veți sculă dela mèsă.

Acum dvóstre cum dați cu socotéla? Póte-se una ca asta? Ba nu, de! mărturisiti.

Casnicii, ori că o poftesc la mèsă cu dènsii, séu că se lipsesc și de mâncare, și de tot. Me rog, cum ar puté să-și lase musafira singură, și ei să se ospeteze!

Maica preotésa e tinéră și d-ei, i dă, de! inima brânci să se póte după modă. Părintele, vede dlui că maica preotésa are dreptate, și d'aia se sileșce și el, biet, în tot chipul să-i împlinescă pofta inimii.

La un Pașce, părintele pusese în gând să facă soției sale o roche de catifea, și umblă d'a 'n cătelea să găsească un cumasă care să placă durduliei preotese.

Părere de réu ca atuncea, n'au mai simțit acești soți, în viața lor, că nu putură să-și facă voia.

Căci nu șciți cine s'a apucat să le spue, că în primăveră nu se fac rochii de catifea, fiind că asemenea rochii sînt pentru când timpul e rece.

Nu e vorbă, cunoscură și dènsii că așa cam este; și d'aia amânără și ei cu făcutul rochiei de catifea până la alte vremuri mai priinciose.

Părintele Bimbirică s'ar mai imprietenii și el cu ómeni, i-ar da inima și lui să mai iésă și el la obraze, cum se dice; dară se teme de gróznicul: *te dau!* al cucónei preotese, când nu i-ar veni ei la socotéla cunoșcințele ca ar face părintele.

Maica preotésa nu este d'alea prefăcutele. La ea nu se șcie ce sînt istericalele, leșinurile, plâsetele, când vré ceva. Ea șcie o dreptate. Când nu-i place vr'un lucru, ea îl spune d'a dreptul, pe șleau, cum se dice. Când vré cineva să o calce pe colțul ișlicului, povestea álui, i sare țandăra; și apoi să te ții la respunsuri cari de cari mai potrivite, cu impregiurarea, mai politicóse și mai impungétore pentru cei ce ar vré să o atingă.

Ieră când părintele socoteșce cu mintea lui vr'un lucru mai altfel de cum îl socoteșce drăgálașa lui jumétate, infiorătorul *te dau!* face pe bietul părintele Bimbirică să cunóscă în cele din urmă, că maica preotésa are dreptate, și socotéla ei este și a lui.

Altminteri acésta păreche trăieșce bine; căci părintele, de témă să nu se facă vr'un scandal, — me rog, tagmă bisericéscă nu este? — inchide ochii, se

face că nu bagă de sémă când maica preotésa este întâritată. Apoi ea spune ce spune, și în urmă tace din gură, dècă nu este nimeni care să i se improtivescă.

Asta nu va să dică a tunat și i-a adunat?

Și după cum dîsei la început, nu iau pe sufletul meu adevérea acestei povești. N'am nici în clin, nici în mănecă cu părintele; l'am vèđut de vr'o două séu trei ori, imi pare, numai așa ia în trecăt în colo, nimic. Ba încă pe maica preotésa n'am vèđut'o nici o dată. Tot ce ve povestii, megiașii lor mi-au spus. Cum am cumpèrat'o așa o și vènd.

P. Ispirescu.

Oglinda vieții mele...

A sburat din al meu suflet linișcea și veselía,
Nu mai sînt acel sburdatic ce rideam de-al vieții val...
Petrecèndu-mi tinerețea ca 'ntr'o țî de carnaval,
Făr să șciți ce e durerea, plânsul, séu melancolia.

A trecut în sbor de vulturi visele încântátore,
Ce purtau a mea gândire în palatul lor d'azur
De lumină, d'armonie cu dumneșeesc murmur,
Locuit de albe ține cu priviri schinteitóre!

În trecut eră seninul, în present un câmp de jale
Prescrat peste tot locul cu flori triste de mormènt,
Ce pálesc și se usucă de al tómneci rece vènt,
Formând calea vieții mele, nègră, blăstemată cale!

O! și câte gânduri sumbre, vin în suflet să se cèrnă
Capu-mi arde și se plecă peste mână-mi abătut,
Ca un arbor ce se 'nclină, când de-crivâț e bătut
În câmpia invèlită cu vestimèntul seu de ièrnă!

Numai camera mea tristă, numai ea ar fi în stare
Ca să spună câte lacrimi vérsă 'ntr'una ochii mei;
Ea e martoră tăcută când șoptesc numele ei,
În delirul insomniei petrecut în nopți amare!

Ion N. Iancovescu.

M a c u l.

— Din Botanica populară română. —

Româncele, ce au prunci mici, și fiind aceștia fórte rei, plângènd nencetat țî și nópte, întrebunțéză o mulțime de mijlóce dóră i-ar puté imbună ca să nu fie nevoite a le duce grija și a sta nentrerupt lângă dènsii.

Între multe alte mijlóce, pe cari le întrebunțéză ele, și mai cu sémă ca să li dórme pruncii, este și *Macul*, numit altmintrelea și Mac-de-grădină, Mac-alb, Mac-bun, lat. Papaver somniferum L. germ. der Mohn, Schlafmohn.

Românca, al cărei prunc nu mai are somn, vóind cu ori ce preț ca acesta să dórme, ferbe una séu și mai multe *măgulii* séu *măciulii* de Mac și sucule ce iese din acestea măciulii îl dă apoi pruncului celui réu de beut anume ca să-i viie mai de grabă somnul, și pruncul bènd acest suc ameșitor îndată ațipeșce și dórme une ori chiar și óre întregi, „dórme somnul morții, uitând de plâns, uitând de tóte celea”, după cum se esprimă adese-ori româncele nóstre.

Dar de multe ori pruncii nu plâng însedar, nu de giaba își perd somnul și nu dorm cu nopțile întregi, ci ei cele mai de multe ori o fac acésta din causă că trebuie să-i dóră ceva în nuntru, trebuie să aibă vre-o

durere de stomach. Prin urmare maicele lor, știindu-o această prè bine, și voind a le alinà durerea și ai vindecà, ieu o măciulie de Mac și-o descântà dîcînd :

S'a luat o pasere de fer,
Cu clonțul de fer,
Cu aripele de fer,
Cu tôte de fer,
Pe mare,
Pe lângă mare.
Când a fost la mijloc de mare,
A găsit noue gătejele
Și-a făcut noue cuiburele
Și s'a ouat noue oueșore
Și-a scos noue puișori
Sprinteniori.
O sârăcii pui ei!
Că n'are cu ce-i nutri,
Cu ce setea-a le potolî,
N'are cu ce-i ospetă,
N'are cu ce-i adăpă.
Tu păsëruică de fer,
Tu clonțul de fer,
Cu aripele de fer,
Cu tôte de fer!
Vină de grabă la N.¹
Și-i ie din cică,
Din beșică,
Din b o r o d a² cea mai mare
Unde-l dore mai tare
Și la puii tei
Duce-vei
Că aceea li-i cina,
Aceea li-i hodina,
Aceea li-i masu,
Aceea li-i popasu.
N. sê sară
Sê resară
Ca argintul curat,
Ca aurul strecurat,
Ca Dumneșeu ce l-a dat.
Descântecul dela mine,
Lécul dela Dumneșeu!

După ce într'acest mod a descântat Macul, amăgeșce pe copilul morbos ca sê guste puțin dintr'ensul, credênd că prin această durerea de stomach îndată i va încetă.³

Mac ul se 'ntrebuințeză mai departe de cătră româncele nòstre nu numai ca sê dormă copiii și sê li înceteze durerea de stomach, ci încă și ca léc pentru „për“, pentru „uimă“, precum și pentru multe alte bube.

Cei ce capetă „për“ la vr'un deget, mână sêu genunchiu, culeg Mac cu rădëcină, cu beldii și cu măciulii cu tot și-l pun apoi într'o ôlă ca sê fêrbă. Tot în ôla această pun ei și cenușă și fac un fel de leșie, și cu leșia această apoi, când e numai de-abiă călduță, spëlă mâna sêu piciorul la care se află pèrul. Și decă pèrul se spëlă mai de multe ori cu leșie de această,

¹ Numele copilului bolnav.

² Borodă = rânza cea mare.

³ Descântecul acesta îl am dela o româncă din Sân-Georgiu în Transilvania.

preparată din Mac și cenușă, trebuie numai decăt sê se vindece.⁴

Cei ce au uimă, fac lapte din sêmênță de Mac, o udă cu lapte de acesta, o presură apoi cu puțină sêmênță tot de Mac, și așa repetîndu-se această în mai multe rënduri uima dă 'napoi și se vindecă.⁵

Sêmênța de Mac cu miere și cu pânză de pain-gên se 'ntrebuințeză de cătră românce ca alifie la mai multe bube, ca sê spargă și se iêsă dintr'ensele reutatea afară.⁶

Dar Macul se 'ntrebuințeză de cătră româncele nòstre nu numai în descântece spre vindecarea diferitelor morburi, ci și la farmece și vrăji.

Dovêdă despre această ni pôte servi următórea doinș de sub pólele Bihorului în Ungaria :

Pe de-o lature de sat
Merge-un păun râtezat.
Dar nu-i păun râtezat,
Ci-i badița fărmeceat.
— Și cine l-o fărmeceat?
„— Mândrușița lui din sat,
Cu trei maci din trei grădini,
Cu apă din trei fântâni.”

Cumcă Macul se 'ntrebuințeză de cătră Româncele nòstre la vrăji și farmece se pôte vedé încă și din următórea horă din Moldova :

„Hai Ilenă la poiană
Ilenă, Ilenă!
Sê săpăm o buruienă
Ilenă, Ilenă!
Buruiena Macului
Ilenă, Ilenă!
Ca s'o dăm bărbatului,
Ilenă, Ilenă!
Sê tot dormă, dormă dus,
Pân' ce sórele-a fi sus
Și sê dormă somnoros
Pân' ce sórele-a fi jos!
Ilenă, Ilenă!...
„— Cum n'as merge 'n poeniță,
Badița, badița!
Dar nu pot după vroință,
Badița, badița!
Că bărbatul rêu me teme,
Nici de-un pas el nu-mi dă vreme.
Mai stăi, stăi până s'a culcă
Și cucoșul a cântă.
Dela sinu-i c'oiu scăpă.
Buruiena c'om săpă
Și vom pune-o 'n locul meu
Ca sê dormă somnul greu.
Badița, badița!”

Și decă s'ar lăsă numai cu atâta, sê deie Mac bărbatului ca sê dormă dus, tot ar li cum ar mai fi. Dar mulți nu se mulțămese numai cu atâta, ci șcînd

⁴ Dat. Rom. din Siretiu și 'mpregiurime com. de I. Lupășeu.

⁵ Dat. Rom. din ținut. Dornei, com. de dl P. Ursul.

⁶ Dict. de I. Lupășeu.

⁷ M. Pompiliu, Poesii pop. de sub pólele Bihorului în Ungaria, publ. în Traian an. I. Bucureșci 1869 p. 144.

⁸ V. Alecsandri, Poesii pop. ale Românilor. Bucureșci, 1866 p. 324.

Cap de studiu.

puterea macului, îndemnă pe iubitele lor a da mac bărbaților sei ca să se mântuiască pentru totdeauna de densii. Ietă ce ni spune în privința acesta altă horă din Bucovina :

Ilai Ilénă la poiană,
Ilénă, Ilénă !
Să săpăm o buruiénă,
Ilénă, Ilénă !
Rădăcina Macului
Ilénă, Ilénă !
Să o dăm bărbatului,
Ilénă, Ilénă !
Să se ducă dracului !
Ilénă, Ilénă !...⁹

Macul, după credința româncelor din Bucovina, e foarte bun și 'n contra tuturor fărâncătoarelor, a vrăjitoarelor, a strigóicelor și a altor ómeni voitori de réu, precum și în contra spiritelor celor necurate, cari ieu mâna dela vacile mulgétore.

Drept aceea româncele, ce voiesc ca vrăjitoarele și strigóicele să nu iee mâna dela vacile lor, încungiură în nóptea spre Sântul-Andreu vacile, mai ales pe cele mulgétore cu Mac după cum merge sórele, și 'ncungiurându-le presură séménță tot de Mac pe jos împregiurul lor dícénd :

„Când vor culege vrăjitoarele etc. Macul acesta de jos, atunci se iee laptele și smântâna dela vacile mele, atunci și nici atunci !“¹⁰

Despre „flórea Macului“ cred Românii din Bucovina că șede în „pórta iadului“ și amăgește pe tóte sufletele, câte trec din lumea acesta în ceealaltă ca să nu se ducă la raiu, ci să între în iad.

O doină populară din Bucovina ni spune în privința acesta următoarele :

Ieră flórea macului
Șede 'n pórta iadului,
Și tot crește și 'nflórește
Multe suflete-amăgește...¹¹

În fine voi să amintesc, că la tóte descântecele, farmecele și vrăjile se 'ntrebuințéză mai mult numai Macul-de-grădină, a cărui séménță e de dóue feluri : albă și albastră.

Macul-selbatic, numit în România și Mac-de-câmp, Mac-roș și Paparóne,¹² în Transilvania : Mac-roș și Mac-iepuresc,¹³ lat. Papaver Rhoëas L. germ. Feldoder Ackermohn, nu-l întrebuițéză la nimică.

Afara de aceste dóue specii de Mac, mai este încă o specie, a cărui séménță e négră și se numește de cătră Românii din Bucovina Mac-negru, Mac-reu séu Mac-nebun, lat. Papaver dubium L.

S. Fl. Marian.

⁹ Din colecțiunea mea inedită.

¹⁰ Dictat de Safta Roșca, româncă din Poieni.

¹¹ S. Fl. Marian. Poesii pop. tom. II. Doine și Hore. Cernăuți. 1875 p. 93.

¹² Dr. D. Brândza. Podromul Florei române séu enume-rațiunea plantelor până astăzi cunoscute în Moldova și Valachia. București. 1879 p. 113.

¹³ Fl. Porcius. Flora phanerogama publ. în „Transilvania“ an. XIII. Sibiu 1882. Nr. 3—4 p. 18.

F e m e i a . *

— Cugetări. —

„... într'aceste monuminte sante
Fără lauri încă, fiu meu n'o să între.
Rentórnă-te 'n luptă, pentru țeră mori !
Și-ți va fi morméntul coronat cu flori !“

Cine a rostif aceste cuvinte insufleteite? O femeie, o mamă; mama lui Ștefan cel mare; el eră; din luptă veniá Domnul Moldovei, fránt de ostenele și vulnerat cerea intrare la pórta strămóșescului castel, de unde mama, mai mare decât fiul seu cel mare, prin acele cuvinte sublime i inspirá nou eroism...

N'ați auđit nimic despre acele femei, cari au dat viețá și educațiune împéraților Sever și Constantin cel mare, despre a lor iubire maternă și despre talentul de a guverná?...

Cu litere neșterse s'a gravat în istorie esemplul Lucretiei, fiica Romei, model de castitate, care preferi mórtea decât să pórte pe fruntea sa marca des-onórei!

Cine n'a auđit despre faptele eroice ale Ioanei d'Arc, în a cărei sin pâlpitau simfémintele unei națiuni întregi, care a condus ostirile spre invingere, eliberând Francia de sub jugul Angliei?

Ietă, dómnelor și domnilor, istoria confirmă, cumcă femeia a probat talent de a guverná un popor, a dat doveđi de îndreznélă, firmitate virilă, ba chiar și — eroism; nu odată s'a avéntat pân' la acele virtuți mari, a căror posesiune, cu trufie, vré să o usurpe „stápânu rațiunii“ — bărbatul!

Ba chiar și în lumea ideilor, în știință și arte, unde el crede, cumcă este singur stápán, a strábatut imaginațiunea femeii și a isbutit de a-și creá un ónorigic renume. Resfoiți istoria culturai universale și veți aflá destule eroine de spirit!... Cine n'a auđit despre Corina poetă grecă, și despre poemele clasice, cari le-a cântat lirica elină Safo? Lumea întrégă cunoște ingeniósele scrieri ale lui Georges Sand și a Madamei Staël.

Dar óre pentru ce rătăcesc eu prin labirintul literaturai universale, pentru ce nu-mi îndrept privirea în giurul nostru imediat, cătră sublim inspiratele scrieri ale unei regine, pentru ca să ve întreb: nu cunoșteți augustul nume: *Carmen Sylva*?

Nu cunoșteți pe ilustra literată, pe care o puse sórtea în poziția fericită, de a trăi cruțată de chicanele vieții înguste, a trăi departe de grigi bagatele și a puté sévêrși liberă ceea ce-i șoptește spiritul ei mare; ea este „geniul cel bun al poporului seu“, este o autóre de talent și fantasie, căci ea știe vorbi cu riul sprinten de munte, care i-a șoptit mândre povești; ea știe ce spune susurul frunzelor din codrii selbatici; ea ascultă și pricepe poveștile frumoșe, cari le naréză Carpații strábuni!

Regina României este una dintr'acele rare femei, care încungiurată de aureola splendórei regale, pórta în sinul seu nobil o inimă luminată de aurora poesiei, care prodigá nalta sa compătímire pentru durerile supușilor sei, cu drépta sa regală alină suferința și neajunsul; apoi vederea-i ageră penetréză venitoriul și problemele mari ale lumai morale!

Dómnelor și Domnilor!

Am citat esemple mărețe, pentru ca să aprind simfémintele, din a căror flacări imi voi tórce o faclă, cu

* Prelegere publică, ținută în favorul Asociațiunii aradane, în 14 faur st. n. a. c. în sala mare a institutului teologico-pedagogic din Arad.

care permite-mi să se ve conduc, și să se ve luminez calea către templul măreț al istoriei!

Din obscura animalitate pe om mintea l'a deșteptat; apărî sacra șchiuteie și începî a scrută neobosit precina lucrurilor. Omul cunoscu rigidul adevăr, și bucuria i peri... atunci s'a ivit négra tristeté, grija mistuitoare și mușcătorea réutate, din aceste eră împletită și spada de foc a ângerului, care a alungat părechea primă din edenul încântător al naivității puerile. Decând s'a deșteptat omul din obscura letargie a neconșciinței, până în epoca culturai libere de astăzi, la poporele culte și luminate femeia s'a bucurat de stimă și venerațiune, și a fost considerată valoarea ei spirituală; dar la semênțele selbatice și fără cultură s'a privit numai ca un simplu obiect al sensualității brute, a fost umilită și tractată fără crutare. Putem vedé și astăzi cu câtă venerațiune întimpină gințile progresului pe acel secs, care donéză omenimei mamele; pe când la poporele barbare femeia este aruncată în noroiul sensualității și eschisă dela lumina învățaturii, geme în catenele grave ale unui sclavagiu trist și umilitor!

Venerațiunea de care se bucură femeia la cutare popor, se pôte consideră, ca un barometru infalibil al progresului său al decadenței. Nu vreu să încep istoricul meu nici cu sôrtea femeii Indiane, care de vie se mormentă lângă cadavrul stăpânului seu: nu ve voi vorbi nici despre Chinez, pe care îl cuprinde tristeté adâncă, decă i se înmulțeșce familia cu un prunc de secsul femeiesc, apoi în barbaria sa pretinde ca picioarele soției sale să fie strivite, pentru ca să rămână ea pururea legată de marginile înguste ale cercului casnic; în urmă nu voi să ve narez despre amara ursită a femeii Persiane, nici despre bărbatul ei, care pe calul seu aprig sbôră peste câmpiile deserte și fără crutare își sileșce soția, d'a alergă gâfâind pe lângă cal. ba mai pune și sarcină molestă pe umerii ei, pentru ca să cruce spatele animalului seu!... Pré puțină stimă, pré mult barbarism, nici nu voi dar să continuu a-l descrie mai departe, me grăbesc a lăsă pe aceste ginți semiculte, pentru că vreu să scriu despre poporul acela, a cărui fapte strălucesc fără sémên în istoria omenimei întregi, — vreu să grăiesc despre poporul elen!...

Decă este drept aceea, cumcă fie-care popor reprezentă o idee, cu deplin adevăr putem dice atunci, cumcă poporul clasic, care a locuit odată antica Grecie a reprezentat idea — *frumosului*! Istoricul grec se pronunță în termeni entusiastici, despre faptele nobile sêvêșite prin femeia elenă; Sofocle, Homer și Euripide au creat în opurile lor vecinice ideale sublime despre femeie.

Afrodite, dina frumsetei, s'a născut fără părinți din spumele mării, guvernéză ceriul și pământul prin sceprul grației — așa vorbeșce mitologia elenă despre femeii; apoi privescă ori-cine și admire simetria perfectă și formele plastice, eșite de sub dalta sculptorilor eleni, cari au creat bustele Junonei, Venere, Minerva s. a.; dovédă sânt tôte aceste, cumcă poporul elen posedea simț desvoltat pentru valoarea mai naltă a femeii.

Femeia elenă, mormasa de tumultul lumii își petrecea zilele în cercul domestic, în *γυναικείον* (locaș separat pentru femei) se ocupă în linișce cu lucrurile casei, și eră venerată numai atunci, decă posedea destulă tărîe și iscusință de a edacă cetățeni virtuosi pentru stat. În adevăr până unei strălucii antice Grecie, până când avea de acie femei, cari pe fiii și pe soții lor, prezentându-le scutul neoboinic, i trimitea la luptă cu aceste cuvinte: *ἄνδρα ἢ πατέρα!* (adecă: reintôr-nă-te din luptă seu biritor, cu scutul pe braț, seu a-

ducă-mi-te aședat pe acest scut, decă ai murit pentru a patriei bine!)

Până când vechea Grecie avu astfel de femei, până atunci bărbatul elen, pêtruns de conșciința demnității sale dicea: *πᾶσι μὲν Ἕλλησιν βᾶσβατος!*

Nicăiri dora nu s'a bucurat femeia de o stimă mai mare, decât în Elada clasică, care își inclină falnica sa frunte innaintea spiritului unei Aspasié și pêtrunșă de entusiasm ascultă cânturile clasice ale Corinnei și Safo!...

Însé rigórea moravurilor simple și caste cu început s'au relaxat, se profană sanctuarul familiei, femeia elenă s'a eliberat dintre pârții locașului seu, pârși îngustul *γυναικείον* și atunci se deslântuiră demonii luxului și a prostituțiunii... numeroșele hetere, ca Laïs, Phryne, Hyparchia ș. a. stau pe pragul, care conduce la decadența moralei și a datinelor caste, anunciând nimicirea — familiei!

La pasul Termopyle, unde eroic luptând, cădû Leonida, regele șpartan, cu ai sei 300 de soți, pe mormântul eroilor un leu de pêtără e aședat, pe a cărui pedestal este gravată inscripțiunea:

„Peregrinule! Decă mergi către Șparta, dū șcire că noi aici repausăm, murind pentru a patriei bine, după cum legea a poffit!”

Esemplu fără sémên al iubirii de patrie! Cine te-a sădit pe tine în inima eroilor? Nime altul, decât mama: femeia în sanctuarul familiar. Îndată-ce se destrămară legămintele sacre ale cercului familiar, de odată să ivi decadența, și Clio, musa istoriei, lacrimând ne naréză, cum s'a denervat puternica Șpartă, a cărei ziduri erau numai brațele lăilor sei, cum s'a stins și a perit lustrul glorióșei Athene. În adevăr decă citeșci astăzi în Herodot, Homer și Thukidid, mărirea de odinioară a Eladei, îți pare ca un mith din timpii cărunți: dar ironia sorții așa vré, ca tot ce este mare și splendid în lume să finescă tragic și miserabil!

Me depart acum de clasică țeră, unde se redică munții Pindului, pe cari locuiau odată dumnezeii păgâni; las câmpia, unde pentru laur se luptau cândva eroii Olimpici; îmi ieu remas bun dela romantica vale a Tempei și Eurota și dela tristele ziduri ale Acropolei. Ve rog să me urmați cu atenziunea și mai de parte, pentru că acum voi trece peste undele mării Jonice către „cetatea eternă” pentru ca să ve pot descrie pozițiunea femeii în statul antic roman!

Precum vechea Romă strălucia, ca o falnică matronă a lumii întregi, cărei numeroșe generațiuni s'au închinat, și multe popore pêtrunse de venerațiune și témă aduseră inaintea ei omagele lor, așa și icóna matronei romane, ca un model demn de imitat, pururea va străluci!

Femeile romane șcieau edacă din fiii lor, nu numai bărbați firmi, ci totodată și bravi cetățeni.

Venerațiunea femeilor a fost factorul de frunte al vieții statului roman: stima, ce s'a dat virtuților femeiesci a creat un ideal neîmıtabil al vieții familiare. Monogamia drept că nu eră enunciată prin nici o lege, dar în timpii mai buni peste tot eră recunoscută ca un us nobil și demn de caracterul bărbatesc și serios al unui cive roman; căci relațiunea întré soț și soție eră un contract firm și nedeslegaver — legămintele conjugale au fost în adevăr sacre! Atriu eră acel templu familiar, unde mama sădea în inima pruncilor sei puritate morală, modestie și purtare gentilă, apoi prin cuvinte blânde tipăria în sufletul lor plăpând faptele străbunilor mari, îndemnându-i d'a călca pe urmele lor, vêrsă în ei firmitatea caractrului, de care se frângeau isbiturile sorții nebune, picură în inima lor puerilă o voință neclătută, ca și zidurile Romei!... Educațiunea femeilor romane dădea nutrémânt bogat nu numai sim-

țului adevărat femeiesc, ci ținea în vedere ageră cultura practică a facultăților intelectuale, privitoare la chie-marea lor; ele erau de caracter real, serios și pătuns de moralitate severă; erau nu numai sufletul familiei lor, educându-și pruncii sub grigirea lor imediată, ci au săvârșit fapte naționale, au jucat rolă chiar și în viața de stat!

Titlul de „matrónă” era un epitet măreț și onorific, care cuprindea în sine și exprimă întreaga sublimitate a virtuților femeiești, conservându-și nimbul pentru totdeauna!

Astfel de femei erau cele romane, astfel de femei au știut educat din fiii lor semișei, pe a căror brațe de fier s'a avântat Roma la culmea măririi, devenind domitoarea lumii întregi.

Sunt convins, cumcă ați aușit despre Cornelia, mama Grachilor, care cu abnegațiune refușă chiar și ofertul de căsătorie al regelui Ptolomeu, numai ca să pôtă trăi exclusiv pentru creșcerea bună a fiilor sei; ier când era provocată de cătră cineva să-și arete prețioșele, arătă pe fiii sei dîcînd: „Ietă ornamentele mele”; și în adevêr ei erau nu numai decorul mamei, ci deveniră scumpe ornamente pentru Roma, pentru falnica matrónă a lumii întregi!

O femeie romană a salvat odată „cetatea eternă”: priviți cum se reintôrce din exil și se apropie de Roma, ca inimicul patriei sale, Caiu Marțiu Coriolan, și ôstea și-o aședă pe țermurii albastrului Tiber, apoi intră în cetate, môrte și perire vrê să aducă asupra compatrioților sei, căci superbia ofensată i prefăcù inima în stâncă fără simțiri; dar ietă că inaintea celui orbit de selbaticul simț al resbunării, apare cărunta sa mamă, la al cărei sin patrician s'a nutrit cândva eroul, cu severitate blândă il intrébă: „Spune-mi, fiul meu, ești amicul séu inimicul Romei? Uitași, că aici îți este soția, uitași că ai o mamă, peste a cărei corp trebuie să calci, decă vrei să birui zidurile Romei?” . . . Și ietă, că din vulturul superb se face un porumb timid, eroul vêrsă lacrimi, căci fiul zări în ochii mamei sale razele amorului matern; arma-i cade, își inclină fruntea și pătruns respunde: „Mamă! prin lacrimile-ți scumpe salvași cetatea Roma, dar ai perdut pe fiul teu!”

Nu ve mai narez despre Aurelia, care a educat pe un Cesar, nici despre Atia, care născu pe August, nu nici despre soția lui Pompeiu, căci atunci aș atribui fiicelor Romei tot, ce a săvârșit femeia — nobil și mare! . . .

Prin astfel de femei Roma deveni domitoarea lumii întregi, însă din provinciile subjugate curentul corupțiunii înundă mereu și spre „cetatea celor șapte coline”; străbunilor mari urmă o generațiune impotentă și desecată și în urmă imperiul lumii decădù prin orgiile clasice și desfrînarea nelimitată a timpilor cesaristici!

Nu resbelele civile, nu discordii interne au ruinat puternicul stat roman, ci gangrena corupțiunii, care destrună delicatele corđi ale inimei femeiești și o dădù pradă fiorilor morții morale!

S'a denervat forța străbună a genului uman, s'a cutropit lumea veche; omenimea doriă să se deștepte din beția păcatului, eră fôrte dispusă spre pocăință — și ietă chiar atunci se ivi Salvatoriul Christos cu frumôsele lui doctrine etice, cari întemeiară o relațiune nobilă și spirituală între soț și soție, redădù lumii sanctuarul familiei în o splendore mai naltă, în acest sanctuar femeia nu mai eră sclavă.

„Mamă fi apostolul meu!” dîcea Salvatorul restig-nit în agonia morții, cătră maica sa, care lacrimă lângă cruce, prin cari cuvinte indică chie-marea sublimă a mamelor: ele sunt apostolii chie-mați a lui Christos, pri-

virile iubitoare ale mamei sădesc în inima pruncului, primele rađe ale nădejdei și ale credinței.

* * *

În Germania antică și liberă femeia eră privită ca sântă, poporul străbun și necorupt al Germaniei primind ideile morale ale cristianismului, dădù statului și familiei o formă nouă; cunôșcem din istorie venerațiunea de care se bucură femeia la vechiul popor teutonic, acest germânism se împreună cu etica Salvatorului, primi unele remășițe mai nobile de ale romanismului și apoi, sub influința maurilor, cu suflet cavaleresc, produse epoca cea mai splendidă în istoria secului frumos — produse cavalerismul evului meș. Pentru femeie pornia cavalerul antic la luptă, și inspirat de cuvintele ei muriă pentru patrie, drept și onore. Lira troubadurilor cântă pentru femeie, cânturile provençale pe femeie o prémăriau. Însă acest cult fanatic al femeii eră esagerat; isvorind din nălucirile absurde și ridicole ale fantasiei, la lumina minții trebui să se stingă un vis; trebui să piêră ca tot ce nu este întemeiat pe normele eterne ale rațiunii!

Cavalerismul, ca un joc efemer al fantasiei poetice, nu a fost potrivit de a staveri odată pentru totdeuna poziția socială a femeii, degeneră grabnic, și locul stimei prevenitoare il ocupă dreptul forței brute, așă dar necondiționat drept al secului bărbatesc, care începea să isbescă cu ironie și desprețuire în simțimintele de onore ale femeii — așă s'a terminat epoca romantică a cavalerismului din evul meș!

Dar tot pe timpul acesta se desvoltă clasa de mijloc a societății, clasa deșteptă și lucrătore a civilor, burgesimea care o sfătul pe femeie să revină și să rămână între modestele margini ale cercului familiar, ea ascultă, și de pe șcena splendidă a cavalerismului, se refugiază în sanctuarul domestic, ocupându-se cu creșcerea unei noue generațiuni și cu detaiurile economiei: își alese dar un cerc mai îngust, dar cu mult mai linișcit și binefăcător pentru întreaga omenime.

Unele reste de pe timpul cavalerismului se imbinară cu elemente d'ale conduitei civile, și așă se născu galanteria francesă, mai târșiu apoi, ca o reacțiune în contra tonului frances apărù sentimentalismul germân, care a pornit din curtea M. Teresie și a lui Friederic cel mare; însă atât fătărita galanterie a francesilor, cât și tonul, sentimental al Germânilor, a trebuit să dee loc unor forme mai naturale și ușore a timpului de față, care amelioră starea socială a femeii, i ofere o educațiune cu mult mai îngrigită, decăt trecutul, nisuișce a lărși cercul ei de activitate și totodată stărușce a o redică la o pozițiune liberă și autonomă, deschidându-i diferitele ramuri ale vieții publice!

Fênelon spune: „Decă negligăm creșcerea femeilor, aducem periclu amenințatoriu asupra omenimei, pentru că reutatea ômenilor provine mare parte din educațiunea defectuoșă, ce au primit o dela mamele lor”.

Așă este. Căci decă educăm pe bărbat, am fericit numai pe un singur individ; pe când, decă nobilităm inima și mintea femeii, educăm totodată și cercul ei familiar, donăm creșcere bună generațiunilor venitoare; aprindem un sôrce central, a cărui rađe resfiră lumină și căldură binefăcătore asupra omenimei întregi!

Aceste maxime pân'acum nime nu le-a înțeles mai profund, nime nu le-a urmat mai conșciu, decăt puternica națiune englesă.

(Va urmă.)

Dr. Petru Pipoș.

SALON.

O excursiune iérna.

Aveți răbdare să citiți descrierea unei excursiuni romantice?

Par c'aud surisul gurițelor frumoșe și par că văd zimbetul de indoielă, dîcîndu-mi: „Excursiune romantică iérna!”

Dar nu grăbiți a ride, frumoșe cetitóre! Ve asiguréz, că și iérna se pot face niște călătorii mai mici, cât de romantice și interesante. Ve voi povestí una, întreprinsă de mine.

Pornind din Arad, făcurăm un ocol prin comitatele Arad, Bichiș și Biharia. Calea ferată îți ofere toate comoditățile, spre a face cât mai ușor și plăcut o astfel de călătorie. Trenul te duce repede peste văi și prin deluri. Prin ințela lui monotonía șesurilor se preface într'o armonie plăcută, contopindu-se repede după olaltă șesurile spațioșe cu oasurile mitutele, ce ță-aduc aminte pădurile selbatice cari odinórá au acoperit aceste locuri, unde astăzi plúgul restórnă niște brazde negre.

Dela Arad până la Ciaba urméză repede după olaltă, câmpii cultivate, pădurite grigite, sate și orașele, iér mai din depártare veđi niște aquile uriașe, cari cu aripile întinse îți par că voiesc a sburá spre ceriu. Înșe abia începi a fi curios să veđi acele paseri gigantice, când ai și ajuns în apropiere și observi că ele sînt niște mori de vînt ca a lui Don Quichotte, cari îți anunță că ai sosit la un oraș de pe câmpie care n'are apă curgátóre. Acest oraș se numește Ciaba.

Aci cobori din vagonul ce-l ocupași, pentru de a încăleca alta linie în direcțiune cătră comitatul Biharia.

Înainte de a plecá, ai destul timp să te orientezi sêu mai bine, să te miri. Luând cartă în mână, gândești că ai sosit în centrul Ungariei; privind însă în giur poporul adunat la gară, îți pare că te afli la granițele țării de cătră Moravia; par că ești în comitatele Arva și Turoj între slovacii cari pórtă pe la noi tablele de sticlă pentru ferești.

După acesta desamăgire, auzi signalul de plecare, un fluerat te face atent că trenul s'a pus în mișcare.

Peste câteva ore sosităm la Salonta-mare, unde am dis adio trenului, ne-am pus pe trásurá și am mánat într'un otel, unde am înțeles că trásura cu care aveam să continuăm calea, încă nu sosise.

Timpul care încă dară ne sta la dispoziție, îl întrebunțarăm spre a face o revistă peste orașul, de care confrății noștri unguri sînt atât de superbi. Și ce-am veđut demn de notat? Trotoarul vestitului oraș se compune dintr'o scándurá îngustă, pe care decă se 'ntálnesc doi ênși, unul trebuie să se 'ngrópe nesmintit până peste gieste în tină.

Sosind peste nópte trásura așteptată, deminéța plecarăm; dar abia eram la mijlocul străđii principale, când deodată se cutropiră roțile până la osie, și voind să ieșim din aceste prépastie, caii încárniră și remasérăm fără rudă la trásurá. Se începú dară romanticitatea excursiunii.

Dar în tot réul este și ceva bun. Siliți a merge la un rotariu pentru tocmeirea ruđii, acela ședea tocmai lângă casa unde se născú renumitul poet ungar Ioan Arany. Așa dară veđurăm casuța atât de interesantă, și asta ne-a recompensat pentru puțină întârziere.

După tocmeirea ruđii pornirăm. Dar eșind din oraș, ce să veđi! Amicabila tină ce se întindea dela Salonta-mare până la Tulca, dóră de bucurie că s'a aflat cineva care să călătorască și în așa timp, cu așa plăcere ne îmbrășoșă, în cât caii abia puteau merge din pași.

Înșe la un timp ne-am necăjit, și feciorul care mánă caii, a luat sbiciul în ajutor, dar o pătirăm și mai réu, căci tina începú a spumegá și ne stropiá.

În fine trecurăm în pădurea de lângă drum, unde speram a puté înaintá mai bine. Dar aci deterăm și de alte amabilități; de acuma înainte adecă mai aveam să grigim și de cap, ca nu cumva să-l pré atingă cren-gile arborilor de ambele părți.

Ajungénd la un sat, observarăm de după biserică, cumcă e romănesc; dar portul unguresc al poporului ne stérniá indoielă, până ce unui ómeni după datina română salutându-ne amicabil, ne convinsem, că ei sînt románi. Astfel de port găsirăm în comunele Tulca, Gurbediu și Covașd.

După satul din urmă părăsirăm drumul țării și cu el șesurile Bihariei și dând în stânga, ne apropiarăm tot mai tare de luncă, apoi sosităm la Husăseu, sat bine arangiat, în drumul țării dela Tinca cătră Oradea-mare. Aci am mánat la preotul. În familia amicabilă a preotului zelos, care a știut conservá nu numai simțul de pielate, ci și de naționalitate al credincioșilor sei, petrecurăm trei zile neuitavere. Apoi plecarăm cu preotul amicabil și cu anabila sa soră mai departe cătră sudul Bihorului.

Pe unde am trecut, tot regiuni încântátóre ni se înfătoșă ochilor, din vale pe deal, apoi iéră în vale; e de tot plăcut a vedé riurile cari isvoresc din munții mai îndepártati ce forméză un semicerc pe lângă drum. Tot prin sate romănești, păduri dese și stufoșe, prin orașelul frumos Bel, renumit de hata sa de sticlă și trecénd peste podul al 64-le, am sosit ierăș în comitatul Aradului, de cu séră la Repsig, un sat cu strade regulate, situat frumos între Crișul alb și linia drumului de fer a văii Crișului. Înnoptându-se, am mánat la preotul din comună și fuserăm întâmpinați cu bucurie, nu numai de familia veneratului preot, care își serbă ajunul zilei onomastice, ci și de un număr frumos de óspeți.

Acú avui ocaziune să pot asistá pentru prima órá la o serbare a zilei onomastice la țéră.

Veneratul preot a știut să-ș căștíge prin conduita sa stima și iubirea nu numai a confrăților sei, ci și a poporului a cărui părinte sufletesc este. Poporeni se stringeau în grupe și viniau cu inime pline de bucurie să poftescă părintelui lor mulți ani. Óspeții se adunau din tóte părțile ținutului să-s petrecă o séră animată. După ce se adunară toți, se întínseră mesele pentru o cină patriarcală, la care s'au rostit multe toasté în sánătatea zelosului preot. După cină tinerimea cu multă însufletire începú a dansá grațiosul nostru dans național Ardeléna, până'n alta zi după améđi, apoi uránd încă odată părintelui ospital mulți ani își luară adio.

Cu dómna neobositóre a casei în frunte au fost de presinte:

Dnele Elisa Cornea din Repsig, Emilia Gurban din Buteni, Ana Zaslo, Maria Crișan din Seleuș, Persida Mihulin din Gavoșdia, Petronella Cornea din Arad. Și trei floricele: dșórele Maria Cornea din Repsig, Catita Vaida din Husăseu și Iulia Mihulin și o viorică Constanța Gurban.

A treia zi am încălecat și noi calul nostru care mánca foc și am sburat cătră Arad.

Cronică bucureșcă.

— 7/19 februarie.

(Balul funcționarilor. — Reputațiuni usurpate. — Sfârșitul unei săptămâni deschisă printr'un bal. — Noutăți literare.)

„Great attraction“ al săptămânei a fost, fără îndoială, balul de luni, 31 ianuar, care s'a dat de „Societatea funcționarilor publici“ la teatrul național. Lumini și profume, flori și fluturi, acelaș lucru ca și la toate celelalte cari se dau în acesta sală vastă, dar o însuflețire mai mare și mai bună ordine. Publicul, foarte numeros, eră alcătuit din toți bugetofagii: dela cei cari-și viră mânele până în cote în daurita ladă a Visieriei, până la cei cari abia pot s'o pipăie cu vârful degetelor. Miniștri, secretari, directori generali și parțiali, capi ori șefi (cum se obișnuiește a se dice după diferitele logofetii) de divisiu ori de secții, de biurouri ori de mese, etc. Tote treptele întinsei scări sociale care se sprigine pe bugetul țării, erau înfățișate prin propriile obraze ale titularilor (în stil de cancelarie). Președintele Societății, prințul Dimitrie Ghica, a onorat balul cu prezența sa, jucând o sumă bunicică la tomboală, la rota cea caprițioasă a norocului care da câștiguri unora, altora pagube.

La intrare, secretarii societății oferiau dămnelor câte un forte elegant carnet de bal cu creionul daurit, prins cu o panglicuță în culorile țării. Vestibulul și escaierul erau frumos decorate cu verdeta și stânci; ierlogele, pline până la cea din urmă, frumos împodobite cu multe chipuri drăgălașe. O musică militară și orchestra teatrului, una după alta și din înălțimea galeriilor unde erau ascunse, revărsau d'asupra capetelor noastre sunetele cari poftiau inimile la veselie și picioarele la joc, îndemnând pe tineri, fete și băieți, a se legăna împărechiați în vârtejul cel amețitor al valsurilor ori cel sglobiu al polcelor. Lumea eră atât de întesată, în cât mulți, foarte mulți nu găsiu nici măcar un colțisor de loc pentru un mic „care de cadru“. Pentru că cifrele au graiu mai elocent, voiu spune că Societatea a încassat în sera aceea peste 15,000 franci!

La a patra lovitură a măsurătorului care ne-arătă cum se scurg césurile, atât cele de plăceri, cât și cele de suferinți, galopul da semnalul plecării.

*

Marți avurăm la teatru o nouitate: „Heloise Parquet“ de Armand Durantin și Alesandru Dumas, comedie în 4 acte, afișată sub titlul scâlciat de: „Copii naturali“, în care se dice că dna Romanesca a câștigat multe aplause. Nu ve pot spune mai mult despre acesta seră, de ore-ce, fiind pré obosit din ajun, n'am putut fi la post.

Pentru că pomenii însé numele d-ei Romanesca, căreia i se face o apologie întregă în quasi-studiul biografic al d-ei Ida Melisurgo Vegezzi Ruscalla, din care și „Familia“ a publicat un resumat, profit de acesta ocaziune pentru a ve arătă, cât e de optimist, ca să nu întrebunțez un cuvânt mai greu, articolul în cestiune. Acest lucru l'a arătă d'altmintrelea și însași una din femeiele cele mai ridicate în slava cerului de dn-a Melisurgo. În „Telegraful“ de sâmbetă, 5/17 februarie, dna Sofia Nădejde, care în adevăr e o femeie de merit, publică o scrisore prin care arătă cât sunt de neadevărâte multe din aserțiunile atât de măgulitoare la adresa dsale, din articolul d-ei Melisurgo. Acest rar exemplu de modestie merită totă lauda! Și cu cât dna Nădejde ne arătă că-i lipsesc toate pompósele titluri academice și zadarnicele cunoșcințe clasice cu cari o dăruiește dna M., cu atât meritul dsale mai mare s'a-

rătă ochilor noștri! Iecă un lucru care ar trebui să dea mult de gândit unuia din scriitorii noștri căruia i lipsește cu desăvârșire acest dar: modestia, semnul adevăratului merit.

Viu acum la dna Romanesca. Pe lângă plóia de laude, unele meritate, cu cari o încarcă dna M., găsim că numita artistă „traduse mai multe comedii și drame franțuzești (?) și scrise diferite altele (?) cari obținură aprobarea generală (???)“ etc. Dna R. traducătoare, ba, ce e mai mult scriitoare!!! Lasă că a traduce din franțuzește nu e nici un merit astăzi la noi, unde nu găsești școlar care să nu înțelegă acesta limbă devenită aproape universală, dar cari sunt traduceri d-ei R.? O singură dată am citit pe afișele teatrului numele d-ei R., ca traducătoare, și asta sub „Don Juan de Marana“. Șciți însé cum s'a făcut acesta traducere? De și asta e un secret de culise, totuși, în interesul adevărului atât de neapărat la alcătuirea unei temeinice istorii a literaturii noastre, trebuie să-l destăinuiesc. Mai toți actorii cari jucau în drama fantastică a lui Dumas tatăl, și aveau rolurile încă de pe când jucase acesta piesă sub direcțiunea lui Pascaly, adevăratul traducător, și adevă: dnele Vasilescu, Sarandi, Petrașcu și dnii Iulian, P. Velescu, etc. Un singur rol principal care lipsia, al lui Monolescu, (Don Juan) și l'a tradus el însuși, ori, mai bine, alt cineva... Aceste roluri, alipite fie-care la locul lui, au reconstituit piesa, și pentru ca Pascaly să nu reclame vr'un drept de traducător, s'a pus pe afiș numele d-ei R. care p'atunci, ca și în totdeauna d'altmintrelea, eră copilul resfătat al direcțiunii generale a teatrului. Și ietă cum o artistă favorită devine într'o bună seră traducătoare și cum dna M. i face, într'o bună diminiță, reputațiunea nu numai de traducătoare, dar și de scriitoare cu aprobare generală.

*

A începe săptămâna printr'un bal este a o sfârși tot printr'un bal. De și fie-care și și-a avut balul ei, ba unele și mai multe în aceeași seră, nu voiu însemna, ca să nu deviu obositor, de cât pe cel al „Societății de ajutor reciproc al lucrătorilor tipografi din România“, care a avut loc, ori abia a avut, Sâmbetă, în sala Bosel. Cu toate că mijlócele restrinse ale tipografilor noștri i-a împedecat de a puté da balul lor la teatrul național, ei tot au ținut ca să ofere publicului câte un mic dar spre amintirea acestei nopți de carnaval. Darul constă dintr'un mic buchet de flori și un „eventail“ cari se oferiau, bine înțelese, mădularelor secului frumos. Pe „eventail“ erau tipografiate: pe una din fețe, mai multe frumoșe desemnuri alegorice închipuind diferitele ramuri ale artei grafice; pe cealaltă, încadrată în mai multe anunțuri, ordinea danțului. Ideia eră pe cât de originală, pe atât și de minunată, ceea ce a atras membrilor Societății felicitările tuturor. În sală totul eră înfrumusețat cu mult gust: ghirlandele, florile, verdeta nu lipsiau. O până ce se înfățișă pe Guttenberg săpându-și prima literă în scórta unui arbor, ocupă locul de onóre d'asupra intrării. Dar lume, atâta lume, cât abia te puteai mișca! Și la aproape 5 ore de diminiță, mai tot aceeași mulțime! Asta a hotărât pe comitetul arangiător ca balul carnavalului viitor să-l dea, cu ori ce chip, în sala teatrului cel mare.

Mai înainte d'a încheia, o mențiune onorabilă merită iubitul d. Ion Weiss, vechiul tipograf, președintele Societății, și tipografia Göbl care a făcut din biletele de intrare, tipărite în diferite culori și cu cea mai mare măiestrie, o netăgăduită lucrare de artă. Ce vreți? La balul Tipografilor trebuia să'avem tipărituri frumoșe, precum la balul „Comercianților de bături spirtóse“, am avut bune bături; la al „coafeorilor“ frizuri măiestrite și coifuri mărețe ca niște edificii; și al „mese-

riașilor de încălțăminte* tocuri 'nalte d'un lat de mână și vîrfuri ascuțite ca acele, scl.

*

Se știe că cu sfîrșitul lui februarie eșim din carneval, și cum „Marte din post nu lipsește”, cu începutul lunii viitoare intrăm în post. Cu sosirea postului se va ivi și pe cerul publicității române „Făclia”, revistă literară care va apăre de două ori pe lună, avînd de scop să facă literatură adevărată și nu scriitori de contrabandă. Tot spre acest sfîrșit și revista „Vocea Adevărului” a hotărît ca, dându-și o direcțiune mai sănătoasă, cu începere tot dela 1 Marte, să iasă sub titlul de: „Salbă literară și Științifică”, acesta corespunzînd mai bine scopului ce și-a însemnat. Cum vedem, vom asista la mari lupte, decă „Literatorul” nu va părăsi șovăitoarea direcțiune ce-a luat prin admirațiunea reciprocă și tîmăierile cu ori-ce preț ce scriitorii lui își adresază unii altora. ba prin paginile „Literatorului”, ba prin colonele diarului „Binele Public” unde, strecurându-se pe furis, au isbutit să se pripășescă câți-va dintr'ênșii.

„Ce-o fi, om vedé!” vorba orbului.

*

Pentru că vorbii de literatură, voiu incheiá prin a ve da o știre din lumea literară, vestindu-ve căsătoria poetului Vasile Rusănescu, autorul lui „Predilă”, poemă eroică în 4 cînturi, a unei frumoșe drame: „Dorin”, în 5 acte și în versuri, etc., cu gingașa d-ră Maria Popescu. Celebrarea religioasă a cununiei lor se va sêvêrși duminecă în biserica Sîltari. Urăm tinerei pãrechii viețã lungă și fericită!

A. C. Șor.

Cap de studiu.

Ilustrațiunea din nr. presinte înfățișează un studiu de cap femeiesc. Originalul a ieșit din penelul pictorului polon A. Gierymski și se află în espozițiunea din Viena.

I. P.

E c h o.

Medicul: Dar nu ț-am spus să mînci totdeuna numai bucate ușore, și ietă că te găsesc în restaurația garei mîncînd un beefsteak!?

Pacientul: Dar pôte să fie bucată mai ușorã, decãt un beefsteak într'o restaurație dela garã!?

*

Stil negustoresc:

A: (arêfând o damã pré decoltatã) Cum îți place dama aceea?

B: Un deficit mare, fără acoperemênt.

*

Pe drumul de fer.

Trenul dela Piteșci spre Bucureșci e gata de plecare.

Domnul A. se precipită într'un vagon austriac, ocupat de șapte persoane, și un giamantan. Adresându-se câtrã dl B. care stã alături de giamantan:

— Domnule, luați-ve rog acest obiect de aci.

— Sê me iertați, nu-l voi lua! — răspunde domnul B.

— Pré bine, vom vedé la Leordeni!

Și domnul A. fôrte blând de caracter, stã în picioare în timpul trajectului care e de vre-o două-deci de minute.

La Leordeni conductorul intervine. Refus din partea domnului B. Discuțiune. Mașina fluerã. Trenul plécã.

— Bine, bine! Vom vedé în Gãeșci, — mormăie dl A. care e tot în picioare.

La Gãeșci, șeful stației prevenit, intervine, adresându-se câtrã dl B.

— Sînteți rugat, domnule, a lua acest giamantan.

— Nu-l voi lua.

— Ve rog, sê-l luați numai de cât.

— Nu!

În timpul discuțiunii, un alt cãlêtor deșteptându-se de gãlăgie, ia giamantanul și-l pune sub jet dîcînd:

— Giamantanul e al meu.

— Ar fi trebuit să spuneti acesta mai înainte. — i dîce dl A.

— Dormiam, domnule! — răspunde cãlêtorul cãscînd.

Literatura și arte.

Despre teatrul Național din Bucureșci cetim în „Românul” un articol subsemnat de dl N. X., prin care se constatăzã cu durere starea intristãtoare în care se gãsesc prima scenã a României. Acolo, unde trebuie să se facã artã, nu se mai fac astãzi decãt afaceri; cea mai mare parte din societari nu au altceva în vedere decãt câștigul. În loc de a reformã gustul stricat al publicului, conducãtorii teatrului național a mágulit acêsta aplicare a unei părți din public. De cãtva timp nu se mai jócã decãt monstruosități, traduceri de ale societarilor, cari aduc traducãtorului 5 la sutã din beneficiul net al sêrii. Piese originale cãte le avem și din care unele nu sînt tocmai rele, sînt escluse cu ingrigire, cãci acei 5 sêu 10 la sutã n'ar mai intrã în punga societarilor traducãtori. Și totuș teatrului i se dã o subvențiune cam de 100.000 lei! Articolul cere desființarea organismului de acum și propune, ca teatrul — ca și Odeonul din Paris — să se punã la dispozițiunea unui antreprenor, cãruia să i se impunã un caet de sarcine, în care să se esplice, cã ce fel de piese se vor jucã, cum și ce fel de actori se vor angagia.

„Șcôla Practică”, fôia lunarie a dlui V. Petri, cu numărul viitor va incheiã primul an al esistenței sãle. Încurãgiat de spriginul modest, dar de ajuns al invêțătorilor, redactorul deschide prenumerațiune la tomul al doile. Programa remãne aceeaș. Lãsând altor foi tractatele teoretice, „Șcôla Practică” va cultivã cu predilecțiune partea metodicã a instrucțiunii. Lecțiunile și materiile practice vor ocupã un loc mai estins și decãt în tomul I. Prețul de prenumerațiune remãne 3 fl. pe anul întreg, care se pôte trãmite și în rate de cãte 1 fl. la adresa dlui redactor-editor în Nãsêd. Este de dorit, ca invêțătorii noștri să spriginescã cu totã cãldura acêsta întreprindere!

O nouã operã romãnã. Abiã s'a represintat în teatrul național din Bucureșci prima operã romãnã: „Haiducul”, ietã cã acuş se va ivi pe scenã o altã operã nouã. Autorul acesteia este dl Ed. Gaudela, profesor de musicã în Iași, care a mai publicat și alte compozițiuni musicale. Titlul operei noue este: „Feta Rezeșului” care s'a și pus în studiu și se va represintã ancã în sezonul teatral curent.

O artistã romãnã în strãinătate. Dșóra Elena Theodorini, aplaudatã anul trecut și la Bucureșci, acuma debutezã în Spania în teatrul „Reale” din Madrid. Diuarele spaniole scriu cu entusiasm despre artista romãnã, care a dobândit un succes complet în opera „Traviata”. Dșóra Theodorini este angagiatã la acel teatru.

Poesii populare. Scene din viețã socialã, de di

A. G. Mavruș, a eșit de sub tipar la București, unde se vinde prin librării, exemplarul cu 1 leu.

Melodramă. În editura librăriei Samitca în Craiova a apărut: „Stéua României și morții dela Plevna“ melodramă în 3 tablouri de dl I. P. Bancov. Prețul 1 leu.

C e e n o u ?

Hymen. Dl *George Pelle*, teolog absolut al diecesei oradane, ș-a încredințat de soție pe domnișóra Ana Ciceronescu, fiica dlui Petru Ciceronescu paroc în Vereșmort în comitatul Sătmar. — Dl *Gavril Zăvoian*, prefectul de poliție al orașului Caransebeș. la 17/29 jan. ș-a serbat cununia cu dșóra Eufrosina Andreeviciu, fiica dlui protopop de acolo. — Dl *Teodor Nedelcu*, fiul fostului profesor la universitatea din Budapesta George Nedelcu, la 11/13 ianuarie ș-a serbat cununia cu domnișóra Teresia Grimentz în Budapesta. — Dl *Petrache Radulescu* s'a fidațat la 11 febr. st. n. în Brașov cu dșóra Victoria Nicolau.

Despre românii din Istria. În diuarul italian „Arclivio stroico per Triste, Istria e Trentino“ a apărut un articol asupra românilor din Istria, scris de un tiner filo-român. În acel articol autorul constată tenacitatea, cu care românii istriani își păstrează limba suptă cu laptele matern. Acesta mână de oameni, dice dēnsul, fu în stare în timp de mulți ani să ție pept slavismului; dar lupta lor se va termina, înghițind slavismul și cea din urmă remășiță al nēmului valach din Carso“. Dēnsul face pentru acesta responsabili pe preoții românilor din Istria, căci „în satele numitului Casso, cum și 'n Valdarsa, se duc niște preoți, cari sēu nu cunosc limba română sēu i pōrtă ură. Dovēdă este faptul, că la Zejane preotul român se consideră ca Mesia“. Istriantul nostru povestește, că înainte de câțiva ani avū privilegiul d'a se opri 'n satul Zejane; locuitorii de acolo au dindu-l vorbind acea limbă, il lvară drept unul dintre ei și deveniră fōrte darnici, oferindu-i cea mai sinceră și cordială ospitalitate. Acolo el găsi niște femei fōrte mândre de originea și de limba lor. Se duse apoi să vedă biserica lor; aceea eră mică, dar curată. I aretară și altarul cel mare lipsit de ori ce preț artistic. Locuitorii diceau, că biserica au, dar preot nu. „Nostru buna limba“. Și sfērșiau: „Și n'avem preot, toți perdussi omeri suntem“.

Balul din Fabricul Timișorii, dat în sâmbēta trecută, a reușit fōrte bine. Un mare și frumos public românesc s'a adunat la acesta petrecere, în care costumurile și danșurile naționale au deșteptat plăcere generală. Mama balului, dna Iulia Lazar n. Pestean, cu soro-sa dșóra Catarina Peștean din Lugos, au purtat frumoșe costume naționale. Asemene și dnele Micu din Fabric și Șepetian din Chiseteu; precum și domnișorele Octavia Stolojan din Lugos și Aurelia Jurma. Doispre-dece tineri, în frunte cu învățatorul I. Marcu din Bocșa montană, esecutară „Călușerul“ și „Bătuta“.

Bal la Voiteg. Românii din comuna Voiteg, stație pe linia Timișóra-Baziag, arangiară în 30 ianuarie un bal românesc, la care se adunară românii din localitate și din giur. Petrecerea a fost fōrte animată și a durat până 'n dōri. Venitul curat s'a dat în folosul Societății de cânt și de lectură care se va înființa acolo.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va ține adunarea sa generală ordinarie la 25 februarie st. n. după miédăđi la 4 ore în localul casinei române, sub presiul dnei Maria Cosma n. Roman.

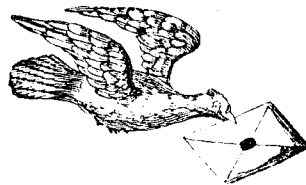
Serată musicală în Balinț. Corul plugarilor români din comuna Gruin în Bănat va da mâne duminică la 25 febr. o serată de cântări, după care va urmă danț. Serata se va ține în sala ospētăriei mari din Balinț.

Bazarul costumelor naționale, arangiat la București de Societatea „Furnica“ a damelor române, sub înnaltul patronagiu al reginei, este frecventat des de cumpēratori. Opt dōmne din comitet, cari compun comisiunea permanentă, stăruiesc pe rēnd la bazar spre a vinde, a primi comande, precum și pentru a supraveghia. Lunea se află în bazar dna E. Florescu și dna D. Butculescu, marța dna Bilcescu, joia dna I. Câmpinean și dna L. Duca, vineri dșóra E. Eliade Radulescu și sâmbēta dna P. Zacharescu. Magazinul mai este inspectat de dna Elena Cornescu, presedinta comitetului, de dōmnele vice-presidente Crețian și Popescu, precum și de juna și activa secretară dra Zoe Porumbescu, care ține și comptabilitatea Societății.

Conferințe literare în București. Societatea corpului didactic din București a decis să institue ținerea de conferințe publice asupra diferitelor cestiuni de literatură, științe și pedagogie. Ele vor fi ținute în palatul universității, din februarie până 'n luna lui maiu. Prima conferință avū loc duminică la 6/18 februarie. Cu asta ocaziune dl B. Boerescu, președintele Societății vorbi despre: „Școlă și învățatori, misiunea lor în stat și în societate“. A dōua conferință se va ține de dl B. P. Hașdeu.

Teatrul ungurese din Arad, cel mai frumos și mai scump între tōte teatrele ungurești dela țēră, a ars în 18 l. c. A fost norocire mare, că focul a isbucnit după miédăđi la 2 ore, și astfel nici un om n'a murit. Pagubele se urcă la 150,000 fl. Teatrul a fost asigurat.

Poșta Redacțiunii.

Ciacora. Ghicitura de „cere mistic“ nu se pōte publica, de óră-ce semne de acele nu se află în tipografie.

Versurile: O otărire, iubirea părintēscă. Priveșce, nu se pōt publica. Lăsați terenul acesta pentru poezi! Din cauza acesta nu se potriveșce nici anecdota.

Dlul G. M. Vom publica critica, de și nu consuțim în tōte, — precum și pân'acuma am acordat loc unor păreri cu cari nu am fost solidari; așa vom face și în viitor, căci la noi esiste libertate de opiniuni, și pentru articolii subsemnați respund autorii lor.

Azima umblătoare. Se va publica acuș. Trămite-ne și altele, păstrând cât se va putē mai bine originalitatea din popor.

Indreptare. În nr. trecut, pe pagina 66, în poesia dlui P. Dulfu, strofa a 6-a, șirul 4-ie, în loc de „pumnul“ să se cetēscă „pumnal“.

Călindarul sēptēmānei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apāne
Duminică	13	25	Pār. Martinian.	6 45	5 42
Luni	14	26	Pār. Auxentiu.	6 43	5 44
Martți	15	27	Ap. Onisim.	6 41	5 45
Mercuri	16	28	Mart. Pamfilii.	6 39	5 46
Joi	17	1	Mart. Teodor T.	6 37	5 48
Vineri	18	2	Leon Papa.	6 35	5 49
Sâmbetă	19	3	Ap. Archip.	6 33	5 52

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.